

PASTIRSKO PISMO ZA POSTNI ČAS 2020

I. Kristjan je odgovoren državljan

ŠESTA NEDELJA MED LETOM (A), 16. FEBRUARJA 2020

Dragi bratje in sestre!

V evangeliju nam Jezus naroča, naj svojih dolžnosti ne izpolnjujemo samo na zunaj, ampak s srcem in prepričanjem. To nas bo vodilo k vedno večji zavzetosti in požrtvovalnosti. Ker letos mineva trideset let od prelomnega leta 1990, ko se je v Sloveniji zgodilo več dogodkov z zelo daljnosežnimi posledicami za naš narod in nastanek naše države, želimo spregovoriti o naših krščanskih dolžnostih do naroda in države, še posebej o naši dolžnosti domoljubja in odgovornosti za skupno dobro v naši domovini.

Prve svobodne in demokratične volitve, demokratično izvoljena vlada in plebiscit so bili odločilni državotvorni dogodki, na katere ne smemo pozabiti. Že človek kot posameznik hote ali nehote živi iz tega, kar je doživljal v preteklosti. Podobno velja tudi za naše skupnosti. Družina ohranja spomine na rodove, ki so živeli poprej, enako velja za župnije, kraje in vasi. Cerkev živi iz zgodovine odrešenja, zato se vsako leto z različnimi praznovanji spominjamo enkratnih dogodkov, ki nas še danes zaznamujejo: Jezusovega rojstva ob božiču, njegove smrti in vstajenja ob veliki noči in prihoda Svetega Duha ob binkoštih. Podobno tudi narod ali država obuja spomine na svoje ustanovne dogodke.

Tako krepimo svoj »zgodovinski spomin«, brez katerega ne bi mogli ostati zvesti temu, kar smo in za kar si bomo prizadevali tudi v prihodnosti. Pouk zgodovine, ki mora biti nepristranski, pošten in celovit, je pomembno sredstvo za vzgojo mladih rodov v njihovi identiteti, se pravi podobi, ki jo imajo o sebi in na katero so ponosni. Ko molimo rožni venec, prosimo, naj nam Jezus »utrudi spomin«. V Svetem pismu

najdemo veliko naročil, naj ohranimo spomin na vse, kar je Bog storil za nas, in naj živimo iz hvaležnosti za to. Da pa ne bi ohranjali starih zamer ali »pogrevali« minulih napak, moramo spomin očistiti maščevalnosti ali celo sovraštva. Zato moramo v spominu ohranjati vse, kar je lepo in dobro, da nam bo tudi v prihodnosti dajalo poguma in poleta. »Spominjajte se čudovitih del, ki jih je (Gospod) storil, njegovih znamenj in sodb njegovih ust« (Ps 105,5). Vsaka sveta maša je spominsko obhajanje Jezusove življenjske daritve, s katero izpolnjujemo njegovo naročilo: »To delajte v moj spomin.« Bog nas je obdaril s spominom, da bi iz preteklosti živeli za prihodnost in ohranjali živo zavest, kdo smo, za kaj vse moramo biti hvaležni Bogu in katerim zavezam in obljubam moramo ostati zvesti.

Med lepe spomine na dogodke izpred treh desetletij spada spomin na našo takratno zavzetost, družbeno odgovornost in enotnost večine prebivalcev Slovenije. Lotili smo se skoraj nemogočih in neverjetnih nalog osamosvojitve in demokratizacije. Uspešni smo bili, ker smo v to verjeli in bili enotni. Skoraj nihče ni stal ob strani, skoraj nihče ni rekel: »Kaj me briga!« Nihče tudi ni izključeval drugega. Celo Cerkev ni takrat nihče očital, da se »vtika v politiko«. To je dragocena izkušnja, na katero ne bi smeli pozabiti. Če bi bili danes tako enotni in ne bi nikogar izključevali, bi po poti sodobnega in demokratičnega razvoja šli veliko hitreje naprej. Kakor smo se množično udeležili glasovanja na plebiscitu za samostojno Slovenijo, bi se morali enako množično udeleževati vseh poznejših volitev in referendumov ter odločneje izraziti voljo bolj prepričljive večine državljanov.

Škofje želimo ob tem poudariti, da smo vsi skupaj in vsak posamezni državljan odgovorni za to, kar se dogaja v naši samostojni domovini. Kljub vsem pomanjkljivostim imamo demokratično državo, kjer se o prihodnosti odloča na volitvah. Le udeležba je pogosto nizka, kar pomeni, da je med nami preveč ljudi, ki rečejo: »Kaj me briga!« V Svetem pismu beremo o Kajnu, da je na Božje vprašanje, kje je njegov brat Abel, odgovoril: »Sem mar jaz varuh svojega brata?« (1 Mz 4,9). To je, kakor bi rekel: »Kaj me briga moj brat!« Takšna drža pa ni združljiva s krščansko zavestjo odgovornosti zase in za druge.

Ljudje smo odgovorni na treh ravneh.

Najprej smo odgovorni sami zase: za svoje življenje, zdravje in vsestransko izpopolnjevanje. Odgovorni smo za delo, ki ga opravljamo, in za osebno rast v krepostih, vrlinah in ne nazadnje tudi v veri.

Zatem smo odgovorni za svoje bližnje: starši za otroke in otroci za ostarele in onemogle starše, za sorodnike, sosede in prijatelje, za to, da imamo z drugimi poštene in lepe odnose. Odgovorni smo za svojo župnijo in za njeno prihodnost, za krajevno skupnost in ne nazadnje za podjetje ali ustanovo, v kateri delamo.

Toda to še ni vse. Premalo se zavedamo še tretje ravni odgovornosti, odgovornosti za celotno družbo in za razmere v državi, katere državljani smo. Predvsem smo odgovorni za to, kdo nam vlada, saj sta od oblasti v največji meri odvisni sreča in blaginja nas vseh.

Sem sodi tudi odgovornost za naravno okolje, sredi katerega živimo. Tu se še posebej pokaže, koliko je kdo odgovoren za prihodnost nas vseh. Brezbrižno odmetavanje odpadkov, potratna poraba energije in razmetavanje hrane so skrb vzbujajoči pojavi naše neodgovornosti za skupno dobro. Kot kristjani sicer ne pristajamo na ideologije, ki pravijo, da med človekom in drugimi živimi bitji ni bistvene razlike. Ta razlika je, saj smo samo ljudje svobodna in odgovorna bitja s pravicami in dolžnostmi. A ravno to naše dostojanstvo nam narekuje odgovoren odnos do drugih živih bitij in do prihodnjih rodov, ki imajo pravico, da pridejo živeti na Zemljo, kjer bo lepo živeti.

Nemalokrat se upravičeno pritožujemo nad slabimi razmerami. Ni pa prav, če rečemo, da se ne da ničesar narediti, in ostanemo doma, ko pride trenutek volitev ali drugega glasovanja.

Če bi pred tridesetimi leti tako ravnali, ne bi izpeljali vsega tistega, na kar smo danes ponosni. Zato so takratna zavzetost, pripravljenost na sodelovanje, zaupanje, optimizem in enotnost za nas dragocen opomin, ki nam pravi, da bi danes lahko bilo marsikaj bolje, kakor je, če bi z večjim žarom, dejavnostjo, odgovornostjo in enotnostjo nadaljevali našo skupno pot v demokratično Slovenijo. Tedaj bi tudi krščanska vera in Cerkev ne bili več izključevani. Tudi letošnje obletnice potrjujejo pravilnost besed, ki nam jih je na srce položil sv. Janez Pavel II., ko je mladim v Postojni zaklical: »Korajža velja!«

vaši škofje

II. Domoljubje

SEDMA NEDELJA MED LETOM (A), 23. FEBRUARJA 2020

Prejšnjo nedeljo smo vam želeli položiti na srce odgovornost za celotno stanje v širši skupnosti našega naroda in države. V današnjem evangeliju pa Jezus zahteva, da iz svoje ljubezni in dobrohotnosti ne izključujemo nikogar, celo sovražnikov ne. To nas spet opozarja, kako pogubno je vsako izključevanje drugih, ker niso »naši«. Država uničuje sebe, če nekatere državljanke izključuje iz sodelovanja za skupno dobro.

Z izrazom »skupno dobro« mislimo na vse ugodne pogoje, ki jih potrebujemo, da razvijamo sposobnosti ter postajamo vedno bolj srečni in izpopolnjeni ljudje. Skupno dobro ne pomeni, da nam država »na krožniku« prinaša čim več ugodnosti. To bi ne bilo »dobro«. Država nam samo pomaga, da si lažje pomagamo sami; da postanemo ustvarjalni, iznajdljivi in delavni, kajti k naši sreči sodi tudi to, da smo lahko sami svoje sreče kovač. Skupno dobro zato ni samo materialni »standard«, ampak tudi kakovost naših odnosov, pravična pravna ureditev in varnost, vzgoja novih rodov, ki nam zagotavljajo prihodnost, ter duhovna omika, vera in kreposti, ki osmišljajo naše življenje. Za to skupno dobro smo odgovorni.

Odgovornost za skupno dobro je del našega domoljubja. Z izrazom domoljubje označujemo dejavno ljubezen do domovine. To ni samo čustvena navezanost na našo preteklost in njena izročila. Sicer je lepo, če radi prepevamo narodne pesmi, obiskujemo lepote naše dežele in se ponosno trkamo na prsi zaradi vsega, s čimer se kot državljani Slovenije lahko pohvalimo. A to še zdaleč ni dovolj, saj domoljubje zahteva veliko več.

Najprej moramo zavrnilo očitek nacionalizma. O nacionalizmu lahko govorimo le, če kdo ošabno in podcenjevalno prezira pripadnike drugih narodov, česar pa domoljuben človek

ne dela. Še manj smemo blatiti domoljubje kot fašizem. Pravico imamo, da terjamo spoštovanje zase in za svoj narod, in dolžnost, da to, kar pričakujemo, da drugi storijo nam, storimo tudi mi drugim (prim. Mt 7,12). Domoljubna čustva so častna, in kdor ne spoštuje sebe in svojega naroda, tudi drugih ne bo znal prav spoštovati.

Domoljubje ni nič drugega kakor povsem upravičena in potrebna narodna zavest, ko vemo, kdo smo, od kod prihajamo in kaj moramo tudi v prihodnosti biti in ostati. Zrel človek se veseli svojega življenja, je ponosen in vzravn, sebe sprejema in pričakuje, da ga sprejemajo in spoštujejo drugi. K tej spoštovanja vredni vrednoti spada tudi njegova vera. Enako velja za njegovo pripadnost narodu in državi, katere državljan je. Ne samo da to pričakovanje nikakor ni pretirano, ampak je celo nujno potrebno, da v zdravi narodni samozavesti in ponosu vzgajamo tudi mlade rodove.

Posebno pa se domoljubje nanaša na lastno kulturo. Z besedo »kultura« ne mislimo samo na umetniško ustvarjalnost, ampak na vse duhovne značilnosti, zaradi katerih smo to, kar smo, in so torej bistvene za našo identiteto. Brez identitete je človek razklana osebnost, zato brez nje ni nihče, kdor je zrela osebnost. Gre samo za to, ali bomo ohranili identiteto, ki nam je bila položena v zibelko, ali pa se bomo prelevili v nekaj drugega, pravzaprav v ponaredek nekoga drugega, ki pa bo vedno ostal samo – ponaredek.

Kultura se začne z materinščino, ki zato zasluzi naše spoštovanje in skrbno rabo. Nadalje sodi k temu vse, kar je bilo značilno in dragoceno za naše prednike in kar so požrtvovalno zgradili, gojili in negovali. Za večino naših prednikov je k temu spadala tudi katoliška vera s svojimi praznovanji, bogoslužjem in številnimi cerkvami, ne nazadnje pa tudi naša lepa narava, na katero smo upravičeno ponosni.

Ko je papež sv. Janez Pavel II. leta 1980 v Parizu obiskal sedež Organizacije združenih narodov za kulturo UNESCO, je močno poudaril pomen narodne kulture. S ponosom je pokazal na zgled svojih poljskih rojakov, ko je članom skupščine rekel: »Sem sin naroda, ki je v zgodovini zelo veliko prestal. Njegovi sosede so ga večkrat obsodili na smrt, pa je kljub temu preživel in ostal zvest sebi. Ohranil je svojo identiteto in je kljub tujim delitvam in zasedbam ohranil svojo narodno suverenost. Pri tem se ni opiral na izvore fizične moči, ampak samo na svojo kulturo. Ta kultura se je v tem primeru izkazala za večjo moč kot vse druge moči. Kar tu govorim v zvezi s pravico, ki jo ima narod do osnove svoje kulture in njene prihodnosti, torej ni odmev takega »nacionalizma«, temveč gre vedno za trdno prvino človeškega izkustva. Če bi bil ta poljski papež Slovenec, bi lahko izrekel iste besede, saj se moramo tudi mi za svoj obstoj zahvaliti svoji kulturi. Domoljubje nam torej narekuje odgovornost za kulturno identiteto, kar je toliko lažje, odkar imamo svojo suvereno državo.

Pravo domoljubje je nujno potrebno za naš obstoj. Obstali bomo, če bomo še naprej spoštovali in uresničevali vse tiste vrednote, ki so jih spoštovali naši predniki, in s tem najbolj prepričljivo dokazali, da to ohranja narod pri življenju.

Najprej gre za življenje v resnici in pristnosti, v zvestobi obči človeški naravi, ki določa, da smo eni moški in drugi ženske, zato na različnosti in zakonski zvezi oblikujemo zdravo in rodovitno družinsko življenje, ljubezen do

otrok brez razvajanja in budno skrb za njihovo dobro vzgojo. Starši se ne morejo odreči odgovornosti zanj. Jamči jim jo celo ustava. Sveti staršev po šolah obstajajo prav zato, da lahko spremljajo, kako šola vzgaja njihove otroke, saj oni ostajajo prvi vzgojitelji in imajo pravico, da šola spoštuje njihovo vzgojo v veri in morali. To lahko včasih zahteva nekaj poguma in odločnosti, a v tem življenju ne gre nobena stvar zlahka. Tudi tukaj lahko rečemo: »Korajža velja!«

Za prihodnost krščanske kulture med nami so izjemnega pomena katoliške šole od vrtca do visokih šol. Zato se krščansko domoljubje kaže tudi v tem, koliko smo jih pripravljene podpirati in skrbeti za njihov razvoj.

Naša prihodnost je usodno povezana z zdravim in naravnim družinskim življenjem. Mnogi danes družino omalovažujejo ali jo celo zavračajo kot obliko oblastnosti in medsebojnega podrejanja. Cerkev jo ponosno brani kot Božjo ustanovo in od svojih vernikov pričakuje, da bodo sklepali zakonske zveze in na njih gradili trdne družine. Podobno velja za spoštovanje človeškega življenja od naravnega spočetja do naravne smrti.

Vse to nam narekuje naša vera v Boga, ki je Oče svojega od mrtvih vstalega Sina in je zato »Bog živih in ne mrtvih« (Lk 20,38). Zato je zvestoba naši veri tako pomembna. Pomagala nam bo, da ohranimo svoje osebno in narodno dostojanstvo. Želimo, da jo v postnem času, ki je pred nami, še poglobite in utrdite ter se tako pripravite na vesele in srečne velikonočne praznike.

vaši škofje